

Asia: VN/26600/2023

Lausuntopyyntö: Työryhmän mietintö ulosottosäätelyn uudistamisesta

Tulojen ulosmittaus

Lausuntonne yleisesti tulojen ulosmittausta koskevista muutosehdotuksista.

-

Lausuntonne ehdotuksesta säilyttää velallisen suojaosuus takuueläkkeen tasolla (ehdotettu muutos ulosottokaaren 4 luvun 48 §:ään).

-

Lausuntonne ehdotetuista ulosmittauksen määrän laskentasäännöistä (ehdotetut muutokset 4 luvun 49 ja 50 §:ään sekä ehdotettu uusi 49 a §).

-

Lausuntonne ehdotuksesta velallisen elatuksen varassa olevien henkilöiden huomioimiseen tulojen ulosmittauksessa (ehdotetut muutokset 4 luvun 48 ja 49 §:iin).

Mietinnössä ehdotetaan, että velallisen elatuksen varassa oleva aviopuoliso ja lapsi pienentävät ulosmittauksen määrää 180 eurolla kuukaudessa. Elatusvähennys tehtäisiin siis ulosmitattavasta määrästä. Toinen mahdollinen vaihtoehto olisi Lapin yliopiston Yliopistonlehtori Anssi Kärjen 27.6.2025 lausunnossaan esittämä malli, jossa velallisen suojaosuutta korotettaisiin elatusvähennyksen määrällä. Tällöin jokaisen velallisen elatuksen varassa olevan henkilön elatukseen olisi käytettävissä sama rahamäärä. Menettely vastaisi tältä osin nykykäytäntöä. Jos elatusvähennys tehdään mietinnössä esitetyn mukaisesti ulosmitattavasta määrästä, velallisen elatuksen varassa olevien henkilöiden elatukseen jäävä tosiasiallinen rahamäärä riippuu velallisen tulotasosta. Tällöin velallisen elatuksen varassa olevat henkilöt lisäävät velallisen käyttöön jäävää tosiasiallista rahamäärää enemmän pienituloisilla kuin suurituloisilla ulosmittauksen laskentasäännön progression vuoksi. Kelan näkemyksen mukaan Kärjen lausunnossaan esittämä vertailulaskelma voisi hyvin havainnollistaa näiden kahden laskentatavan eroja.

Kela kiinnittää huomiota siihen, että nämä kaksi vaihtoehtoista tapaa tarkastella asiaa vaikuttavat eri tavalla lopullisen ulosmittauksen määrään. Näiden kahden laskentatavan ero korostuu, jos velallisen

elatuksen varassa on useampia henkilöitä. Sen vuoksi onkin tärkeää pohtia sitä, mitä muutoksella tavoitellaan.

Samalla olisi myös hyvä pohtia sitä, onko elatusvähennys otettu huomioon yhdenmukaisesti läpi mietinnön. Esimerkiksi ulosottokaaren 4 luvun 54 §:ssä elatusapua koskevassa säännöksessä elatusvähennys on esitetty huomioon otettavaksi siten, että velalliselle tulee aina jättää suojaosuus lisättynä mahdollisella elatusvähennyksen määrällä. Siten elatusvähennys tässä yhteydessä tarkoittaa 180 euron rahamäärää käytettäväksi elatuksen varassa olevan henkilön elatukseen.

Lausuntonne ehdotuksesta poistaa vapaakuukausia koskevat säännökset sekä muuttaa ulosmittauksen rajoittamista koskevaa säännöstä. (Ehdotus muuttaa 4 luvun 51 § ja kumota 4 luvun 52 ja 53 §:t).

-

Lausuntonne työryhmän mietinnön jaksossa 5.1 esitetystä sekä oikeusministeriön muistiossa käsitellystä vaihtoehdosta, jossa velalliselle viran puolesta myönnettävät vapaakuukaudet säilytettäisiin osittain.

-

Lausuntonne ehdotetusta muutoksesta jatkuvan elatusavun perintää koskevaan säännökseen (ehdotettu muutos 4 luvun 54 §:ään).

-

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten vaikutuksesta velallisten ja velkojien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten taloudellisista vaikutuksista sekä vaikutuksista palkan maksajien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Muut ulosottokaaren muutosehdotukset

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velvollisuutta lähettää ulosmittauksen ennakoilmoitus toistuvaistulon ulosmittauksesta ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotetut muutokset 3 luvun 33 ja 34 §:iin)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa luonnollisen henkilön rahavaroja koskevaa erottamisetua ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohtaan)

-

Lausuntonne ehdotuksesta lisätä lakiin velallisena olevan kuolinpesän rahavaroja koskeva erottamisetu ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu 4 luvun 21 §:n uusi 3 momentti)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisen maksusuunnitelman lakkauttamista koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 59 §:n 2 momenttiin)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisena olevalta kuolinpesältä ulosmitattujen varojen tilittämistä koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 6 luvun 16 §:n 1 momenttiin)

-

Sosiaaliturvaetuksien ulosmittaus

Lausuntonne työryhmän ehdotuksesta muuttaa sosiaaliturvaetuksien ulosmittausta koskevaa lainsäädäntöä.

Työryhmä ehdottaa, että ulosmittauskielto koskisi jatkossa vain sellaisia sosiaaliturvaetuksia, jotka myönnetään eläke- ja sosiaalilainsäädännön nojalla määrättyyn tarkoitukseen. Ehdotuksen tarkoituksena on, ettei eri etuuslajeja kohdella ulosmittauksessa eri tavalla ilman hyväksyttävää perustetta.

Kela haluaa tuoda esille seuraavat sosiaaliturvaetuihin liittyvät huomiot.

Ehdotuksen mukaan kuntoutusrahaa ei koskisi enää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (kuntoutuslaki) 52 §:ssä säädetty ulosmittauskielto. Ko. kuntoutuslain pykälää on sen vuoksi esitetty muutettavaksi. Esitetyn muutosehdotuksen mukaan pykälässä säädettäisiin jatkossa, että kuntoutuslain nojalla maksettavaa kustannusten korvausta ei saisi ulosmitata.

Kela pyytää kiinnittämään huomiota siihen, ettei kuntoutuslaissa ei ole kuitenkaan määritelty, mitä kustannusten korvauksella tarkoitetaan. Kuntoutuslain 14 §:n perusteella kuntoutujalle voidaan korvata kuntoutuksesta aiheutuneita tarpeellisia ja kohtuullisia kustannuksia. Kyseisessä pykälässä säädetään myös kuntoutuspsykoterapiasta aiheutuneiden kustannusten sekä koulutarvikemäärärahan korvaamisesta. Kuntoutujalle kuntoutuksesta aiheutuneiden tarpeellisten ja kohtuullisten matkakustannusten korvaamisesta säädetään kuntoutuslain 15 §:ssä. Kuntoutuslain 7 §:ssä säädetään kuntoutujalle myönnettävästä elinkeinotuesta. Lisäksi kuntoutusrahaetuutena voidaan maksaa ylläpitokorvausta kuntoutuksesta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseksi ja kuntoutukseen osallistumisen varmistamiseksi. Kaikkien edellä mainittujen korvausten olisi uudistukselle asetettujen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista olla jatkossakin ulosmittauskiellon piirissä, sillä ne ovat nimenomaisesti määrättyä tarkoitusta varten myönnettyjä kustannusten korvauksia. Kela pitää tärkeänä, että epäselvyyksien välttämiseksi

vähintään lain esitöissä avattaisiin, mitä nämä kuntoutuslain nojalla maksettavat kustannusten korvaukset ovat.

Kela esittää muutosta ehdotettuun kuntoutuslain 52 §:n sanamuotoon. Mietinnössä esitetyn pykälämuotoilun sijasta kuntoutuslain pykälässä voitaisiin jatkossa säätää seuraavasti: "Kuntoutujalle tämän lain nojalla maksettavaa kuntoutusetuutta tai ylläpitokorvausta ei saa ulosmitata." Tällöin ulosmittaus voisi kohdistua esitetyn mukaisesti muuhun kuntoutusrahaetuuteen kuin ylläpitokorvaukseen ja kuntoutusetuudet jäisivät ulosmittauksen ulkopuolelle. Kuntoutuslain 4 §:ssä on määritelty, että kuntoutusetuudella tarkoitetaan Kansaneläkelaitoksen järjestämiä kuntoutuspalveluita ja korvausta kuntoutuksesta aiheutuneista kustannuksista ja matkakustannuksista. Täten olisi selvää, ettei ulosmittaus kohdistuisi Kelan järjestämiin kuntoutuspalveluihin tai korvauksiin kuntoutuksesta aiheutuneista kustannuksista ja matkakustannuksista.

Työryhmä ehdottaa, että ulosmittauskielto koskisi edelleen nykytilaa vastaavasti asevelvolliselle itselleen tai tämän omaiselle sotilasapuna maksettavaa avustusta. Kela pyytää kiinnittämään huomiota ko. kohdassa käytettyyn termiin epäselvyyksien välttämiseksi. Kelan käsityksen mukaan kyseisessä kohdassa ulosmittauskiellon on tarkoitettu kohdistuvan Sotilasavustuslain (781/1993) mukaiseen sotilasavustukseen.

Lausuntonne työryhmän ehdotuksen vaikutuksista. Arvioitteko sosiaaliturvaetuksien ulosmittaukseen ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Henki- ja eläkevakuutusten ulosmittaus

Lausuntonne ehdotetusta ulosottokaaren 4 luvun 70 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitteko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Lausuntonne ehdotetusta vakuutusopimuslain 54 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitteko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Varojen kohdentaminen saatavan osille

Lausuntonne työryhmän muistiosta

-

Muut mietintöä koskevat huomiot

Lausunnonantajan muut huomiot työryhmän mietinnöstä, työryhmän varojen kohdentamista koskevasta muistiosta tai oikeusministeriön vapaakuukausia koskevasta muistiosta.

-

Jaakkola Mari
Kansaneläkelaitos